

Saksframlegg

NY FORMANNSKAPSMODELL ETTER VALGET 2011

Arkivsaksnr.: 09/20729

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

1. Bystyret viser til vedtak i sak 46/10 om at bystyret etter valget skal bestå av 67 representanter. Bystyret vedtar i tråd med dette ny formannskapsmodell.
2. Formannskapet skal bestå av 11 medlemmer. Valg til formannskap gjennomføres som forholdstallsvalg. Bystyrets øvrige medlemmer fordeles på følgende 5 komiteer:
  - Kontrollkomiteen – 7 medlemmer, hvorav 6 er faste bystyremedlemmer og et er varamedlem til bystyret
  - Byutviklingskomiteen
  - Finans, næring og kulturkomiteen
  - Oppvekstkomiteen
  - Helse- og velferdskomiteen

Antallet medlemmer i komiteene vedtas ved konstitueringen, f eks slik:

BY - 15, FNK – 13, OV – 11, HV – 11.

3. Bystyret vedtar endringer i følgende reglementer som vist i saken
  - §§ 1.2 og 4.18 i Reglement for bystyret
  - §§ 1.5, 1.6, 1.7, 1.11, 3.1, og 1.8 i Reglement for formannskapet
  - §§ 1.9, 1.10, samt ny § 5.2 i Reglement for bystyrekomiteene

Reglement for Kontrollkomiteen legges fram som egen sak. Nye reglement trer i kraft fra og med bystyrets konstituering etter valget i 2011.

4. Bystyret slutter seg til ordførerens vurderinger vedrørende godtgjøringsordninger og gruppestøtte, og ber godtgjøringsutvalget fremme forslag til endringer i godtgjøringsreglementet basert på modell A, før konstituering av nytt bystyre.
5. Bystyret vedtar at sikring av medvirkning og uttalelser fra kommunens råd: Ungdommens bystyre, mangfoldsrådet, studentrådet, eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, er rådmannens ansvar. Ved større saker som angår rådenes arbeidsområder skal rådmannen orientere og innhente synspunkt på et tidlig tidspunkt i arbeidet. Medvirkningen skal dokumenteres.

Når saksdokumentene er ferdig utarbeidet skal rådmannen sende relevante saker til behandling i rådene før det sendes de politiske organene for vedtak. Protokoll fra rådenes behandling skal legges ved saken.

Trondheim kommune

6. Bystyret skal etter valget i 2011 velge 5 av formannskapetets medlemmer til lønns- og administrasjonsutvalg, og 5 andre av formannskapetets medlemmer til kommunens klageorgan.
7. Bystyret tar til orientering at det ved konstitueringen etter valget i 2011 som innebærer innføring av parlamentarisme, er behov for å konstituere bystyret etter formannskapsmodellen i en overgangsperiode. For overgangen mellom de to styringssystemene vil bystyret legge til grunn prosedyren som er beskrevet i saken.
8. Bystyret er inneforstått med at den i saken beskrevne formannskapsmodellen og foreslåtte godtgjøringsprinsipper kan bli gjenstand for forhandlinger i forbindelse med bystyrets konstituering.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

1 Innledning

Bystyret gjorde i sak 46/10 den 20.05.2010 flg vedtak:

1. Bystyret skal etter valget i 2011 bestå av 67 representanter.
2. Bystyret vedtar at den politiske organiseringen etter valget i 2011 baseres på formannskapsmodellen som er beskrevet i saksframlegget. Bystyret ber om at det utarbeides nytt reglement for formannskapsmodellen i tråd med prinsipper beskrevet i saken, og at dette legges fram for vedtak seinest høsten 2010.
3. Bystyret anbefaler at konstituering som fører til parlamentarisk styresett baseres på følgende hovedprinsipper:
  - At byrådet tillegges nok ressurser til å kunne følge opp og ivareta ansvaret som rådet tillegges.
  - At bystyret og bystyrets komiteer tillegges nok ressurser til å kunne ivareta sine roller som politisk verksted og demokratiske arenaer for saksbehandling.
  - At opposisjonen tillegges nok ressurser til å kunne utøve sin demokratiske opposisjonsrolle.
  - For øvrig vises det til saksframlegget.Bystyret ber om at det utarbeides forslag til reglement for parlamentarisk modell i tråd med dette, slik at dette foreligger og kan behandles av det nye bystyret. Dog skal det åpnes opp for mulighet for mindretallsbyråd, dersom forholdene ligger til rette for dette. Likeledes skal forholdet mellom ordfører og byrådsleder kunne avklares nærmere, jf. saksutredningens omtale av byrådets størrelse og sammensetning. Det vises til at det nye bystyret vil stå suverent til å avgjøre eventuell ny modell.
4. Bystyret ber om at det legges fram sak som vurderer prinsipper og kostnader i forbindelse med nåværende representasjon i styrer, råd og utvalg.
5. Bystyret slutter seg til sakens vurderinger i forhold til ny plan- og bygningslov og ber om at det utarbeides en ny sak og forslag til nytt delegeringsreglement.
6. Bystyret ber kontrollkomiteen utarbeide og legge fram for bystyret nytt reglement som legger til rette for valg av medlemmer til kontrollkomité i formannskapsmodellen slik det er beskrevet i saken.

FLERTALLSMERKNAD – H, SV, V, KrF, R, Sp, MDG, PP, DEM, Ap, FrP:

Uavhengig av hvilken modell som velges vil sammensetning og størrelse på utvalg være gjenstand for forhandlinger etter valget.

FLERTALLSMERKNAD – FrP, AP, H:

Bystyret fremholder at en innføring av parlamentarisk styreform etter valget 2011 er ønskelig.

Trondheim kommune

En innføring av parlamentarisme skal innebære reell forflytning av myndighet og ressurser fra administrasjonen til byrådet/politisk nivå.

Foreliggende sak er en oppfølging av vedtakets punkt 2 og 5. Kontrollkomiteen fremmer samtidig sak som er en oppfølging av vedtakets punkt 6. Vedtakets punkt 4 følges opp i separat sak.

En ny formannskapsmodell, tilpasset den nye bystyrestørrelsen legges herved fram for vedtak før det nye bystyret konstituerer seg etter valget i 2011. Det sittende bystyret har gjennom vedtaket i sak B 46/10 vist hvordan bystyret mener hovedtrekkene i en ny modell skal være. Enkelthetene i modellen vil likevel kunne endres som følge av politiske forhandlinger og vedtak ved konstitueringen.

Ved konstituering som fører til vedtak om innføring av parlamentarisme, vil ny formannskapsmodell måtte benyttes i en overgangsperiode mens byrådet settes sammen og utarbeider sitt politiske grunnlag. I sak B 46/10 foreligger det en tempoplan som sier at en tidligst har en slik overgang klar til 1. mars 2012.

Ved konstituering som medfører en midlertidig formannskapsmodell i påvente av iverksetting av parlamentarisme, er det viktig å være klar over at de fleste valg til bystyrets ulike posisjoner vil måtte gjøres pånytt når bystyret deretter konstituerer seg etter parlamentarismemodellen. At valg skjer for en avgrenset periode, må gjøres godt kjent, da dette får konsekvenser for den enkelte politikeren mht lønnete ombud, permisjoner fra sivilt arbeid mv.

Formannskapet som velges i oktober 2011 faller bort dersom parlamentarisme iverksettes. Både formannskapet og byrådet er heltidsverv, men byrådet består av færre politikere enn formannskapet, og byrådsmedlemmer kan dessuten hentes utenfor bystyrerepresentantenes rekke. Komiteene blir større og må settes sammen på nytt.

Dersom bystyrerepresentanter blir byrådsmedlemmer, skal de fratru sine verv i bystyret for den perioden de sitter som byråd, jfr kommuneloven §19.7.

En parlamentarisk modell må være vedtatt og iverksatt når det andre året av den nye valgperioden tar til, dvs innen oktober 2012, jfr kommuneloven § 18.2. Dersom forhandlingene går i stå, er det teoretisk derfor en mulighet for at de som velges til en antatt midlertidig formannskapsmodell blir sittende i hele valgperioden.

Som del av foreliggende sak beskrives en overgangsprosedyre som ivaretar bystyrets behov for ryddig overgang, og dessuten oppfyller kommunelovens krav.

Den nye formannskapsmodellen endrer ikke ansvarsforholdet mellom bystyret, formannskapet og rådmannen. Det foreslås derfor ikke endringer i delegeringsreglementet og økonomireglementet.

Forut for bystyresak 46/10 var en styringsgruppe av formannskapsmedlemmer oppnevnt for å levere et notat om ny politisk styringsordning i Trondheim kommune. I det følgende er styringsgruppens synspunkter trukket fram der dette er relevant. Styringsgruppens rapport "Politisk organisering i Trondheim" februar 2010 var vedlegg til bystyresaken.

Sakens oppbygging og dokumenter

Bystyret gjør sitt vedtak om rammene for den nye formannskapsmodellen gjennom å vedta nye reglementer for bystyret, formannskapet og komiteene. Reglementsendingene knytter seg bl a til saksgangen mellom

Trondheim kommune

bystyrets organer. Gjeldende reglementer er vedlagt saken. Forslag til nytt reglementet for kontrollkomiteen, fremmes i tråd med gjeldende reglement av kontrollkomiteen.

I saken illustreres en mulig størrelse / fordeling av representanter på henholdsvis formannskapet, kontrollkomiteen og øvrige komiteer, klagenemnd, osv. Dette er det ikke foreslått å reglements feste, fordi de politiske forhandlingene ved konstitueringen må ha frihet til å endre fordelingen. Saken legger opp til robuste reglementer som ikke må endres ved hvert nytt valg.

Saken viser bystyrets organisering og saksgangen i den nye formannskapsmodellen, basert på de foreslåtte reglementsendingene.

Det foreslås innsparring, omfordeling og prinsipper for framtidig godtgjøring i en formannskapsmodell, og det legges fram konkrete beregninger basert på valgresultatet for inneværende periode. Alternativer til ordførerens foreslåtte modell for godtgjøring ligger som vedlegg til saken.

Sist i dokumentet presenteres forslag til overgangsprosedyre dersom bystyret ved konstitueringen i oktober 2011 vedtar å innføre parlamentarisk styreform.

Innhold:	s
1. Innledning	2
Sakens oppbygging og dokumenter	4
2. Reglementsendinger	5
Endringer i bystyrets reglement	6
Endringer i formannskapets reglement	6
Endringer i reglement for bystyrekomiteene	11
3. Bystyret og bystyrets organer i ny formannskapsmodell	13
4. Politisk saksgang i ny formannskapsmodell	14
Hovedmodell	14
Budsjett, økonomiplan, budsjettendringer mv	14
Plansaker	15
Bystyrets organer, dagsorden og innstillingen	15
5. Rådmannens ansvar for medvirkning fra kommunens egne råd	15
6. Godtgjøring og grupperessurser	15
Vurderinger	15
Prinsipper for godtgjøring og grupperessurser	20
7. Om overgang til parlamentarisme	21
Overgangsprosedyre	22
Konstituering i oktober 2011	22
Konstituering i slutten av februar 2012	23

2 Reglementsendringer

Endringer i bystyrets reglement

B 1 Bystyrets størrelse

Paragraf § 1.2:

Bystyret består av i alt 85 representanter, valgt etter reglene i valgloven.

Endres til:

Bystyret består av i alt 67 representanter, valgt etter reglene i valgloven.

Begrunnelse:

Forslaget er i tråd med bystyrets vedtak i sak 46/10: "Bystyret skal etter valget i 2011 bestå av 67 representanter."

B 2 Innbyggerinitiativ

Paragraf § 4.18, 7. ledd:

Innbyggerinitiativet underlegges en saksgang der formannskapet vurderer om initiativet skal forberedes som bystyresak. Avviste initiativ vil bli fremlagt for bystyret som meldingssak. Formannskapet avgjør hvilken komité som innstiller saken til bystyret.

Endres til:

Innbyggerinitiativ sendes til ordføreren som vurderer om initiativet skal forberedes som bystyresak. Avviste initiativ vil bli fremlagt for bystyret som meldingssak. Ordføreren avgjør hvilken komité som innstiller saken til bystyret.

Begrunnelse:

Innbyggerinitiativ er en lovfestet adgang for innbyggerne til å få saker behandlet, jfr kommunelovens § 39.a. Innbyggerinitiativmuligheten er lite benyttet. Ordningen styres av formelle regler og det er vedtatt kriterier for hvilke saker som kan behandles. Dette tilsier at ordfører kan avgjøre om saken skal behandles av bystyret. Det foreslås tilsvarende endring i formannskapets reglement. § 1.7.

Om interpellasjoner og spørsmål

Ordføreren har registrert at partiene er opptatt av hvem interpellasjoner og spørsmål rettes til, og hvem som svarer på dem. Ordføreren vil peke på at det nå er 50 pst eller mer av de spørsmålene som stilles i bystyret som besvares av ordføreren, og at økningen er en riktig utvikling. I formannskapet er spørsmålene oftere knyttet til drift o.l, og det er rådmannen som svarer. Partier som ikke har representanter i formannskapet må få muligheten til å stille sine spørsmål, selv om de handler om driftsmessige forhold, i bystyret eller komiteene. Når svar ønskes i et spesielt møte, bør spørsmålene innleveres på forhånd, også i

Trondheim kommune

komiteene. Bystyret har dette nedfelt i reglementet.

Endringer i formannskapets reglement

F 1 Budsjettarbeidet

Paragraf 1.5

Formannskapet skal fremme innstilling overfor bystyret i følgende saker:

- Årsbudsjett
- Økonomiplan
- Valg og oppnevningssaker som ikke forelegges bystyret direkte

Endres til:

Formannskapet skal fremme innstilling overfor bystyret i følgende saker:

- Årsbudsjett og saker om endring av vedtatt budsjett
- Økonomiplan og saker om endring av vedtatt økonomiplan
- Valg og oppnevningssaker som ikke forelegges bystyret direkte

Formannskapets innstilling til økonomiplan og budsjett, med alle innkomne forslag, skal foreligge minst to uker før bystyrets budsjettmøte.

Begrunnelse:

Dagens praksis i Trondheim kommune innebærer at årsbudsjett og økonomiplan følger lovteksten og går fra formannskapet til bystyret. Komiteene skal uttale seg før formannskapet innstiller.

Rådmannen legger også fram til behandling tertialrapporter som redegjør for status i økonomien. Noen ganger fremmes det i disse rapportene (og unntaksvis også andre saker) forslag til vedtak om endringer i vedtatt budsjett og / eller økonomiplan. Fram til 2010 har disse sakene fulgt den vanligste saksgangen, fra formannskap via komité som innstiller til bystyret. Dette er ikke i tråd med kommunelovens bestemmelser i §§ 44, 45 og 47 nr 3, der det fremgår at endringer i budsjettet skal ha samme behandlingsmåten som budsjettet. Rådmannen innførte praksis som er i tråd med kommuneloven fra 2010.

På ett punkt skiller reglene om vedtak som endrer vedtatt budsjett eller økonomiplan seg fra årsbudsjettbehandlninga: Det er ikke krav om framlegging til offentlig ettersyn ved endring av budsjett, slik det er ved den ordinære, årlige budsjettbehandlninga.

Forslaget over presiserer at formannskapet skal følge lovens krav om å innstille i de av tertialrapportene som inneholder forslag om budsjettendringer, mens komiteen kan innstille for de av tertialrapportene som ikke inneholder slike endringer.

Styringsgruppen påpekte i sin rapport en svakhet ved den nåværende budsjettprosessen:

”Partiene og samarbeidskonstellasjonene offentliggjør sine budsjettinnstillinger bare få dager før

Trondheim kommune

bystyrets behandling. Styringsgruppen vil peke på at denne praksisen bør vurderes pånytt, da det verken er i tråd med kommunelovens bokstav, der formannskapet skal innstille¹, og heller ikke er noen god oppfølging av lovens intensjon. Det er verken åpenhet eller tid nok til at organisasjoner, brukergrupper og andre interessenter får mulighet til å ta opp forslaget med politikerne.”

Bystyret vedtok denne praksisen i et enstemmig bystyrevedtak fra budsjettbehandlingen 9.12.2004:

”Bystyret henviser til at det legges opp til en budsjettprosess som sikrer at forslagene fra partiene foreligger senest tirsdag før bystyrebehandling kl 12.00, i etterkant av at partiene har behandlet sine forslag på sine gruppemøter mandag kveld.”

Styringsgruppens påpekning ble fulgt opp i sak 46/10, der det heter:

”Seinest i formannskapets møte, som skal være ei uke før bystyrets budsjettbehandling, må alle forslag være levert, og formannskapet skal innstille til budsjettvedtak. Dette medfører at allmennheten og mediene vil ha muligheter til å sette seg inn i innstillingen før bystyrets vedtak.”

Heller ikke vedtaket i sak 46/10 er i tråd med kommuneloven, der det heter i §§ 44.7 og 45.3:

”.....med alle de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret”.

Formannskapets innstillende møte skal holdes minst to uker før bystyremøtet, og alle forslag må være innlevert dersom dette skal bli et reelt offentlig ettersyn, i tråd med lovens intensjon.

Om praksis:

Ordføreren ønsker at kommunen skal bidra til oppfylling av lovens intensjoner, og mener en må gjennomføre formannskapsbehandling av budsjettet minst to uker før bystyrets behandling. Dette forutsetter at partiene har en omforent forståelse av ny § 1.5 ” med alle innkomne forslag”. Ordføreren mener det betyr at partiene / partikonstellasjonene skal ha levert sine forslag i tide for formannskapets behandling. At det deretter oppstår endringsforslag, eller andre forslag som stilles som benkeforslag i bystyrets budsjettmøte, skal det være rom for. Men hovedtyngden av forslagene skal være levert og votert over i formannskapet.

Dette får også som konsekvens at bystyret må utsette sitt budsjettvedtak til det siste av de vanligvis to møtene i desember. Ved å bruke det siste desembermøtet, får partiene nødvendig tid til behandling og forhandlinger. Denne utsettelsen kan på sin side gjøre det til en utfordring å få tid til nødvendige vedtak som skal gjelde fra nyttår, og som kommer som følge av budsjettvedtaket. Gebyrsaker o.l kan imidlertid fremmes med forbehold om utfallet av budsjettvedtaket. Ordfører mener dette er håndterbart.

F 2 Ny planlov har ingen bestemmelse om fast utvalg for plansaker

Paragraf 1.6

Formannskapet er kommunens bygningsråd/faste utvalg for plansaker, og fatter dermed vedtak i plan- og byggesaker som krever to-trinnsbehandling.

---

1 Kommuneloven §§ 44.6 og 45.2

Endres til:

Formannskapet er kommunens bygningsråd og behandler saker det får seg forelagt av rådmannen i henhold til retningslinjer vedtatt av bystyre og formannskap.

Begrunnelse:

Styringsgruppen drøftet bygningsrådets funksjon i lys av ny planlov, der kravet til et "fast utvalg for plansaker" er falt bort. Styringsgruppen anbefalte at bystyret i stor grad bør delegerer sin myndighet i plansaker, men at det samtidig er viktig at det finnes et politisk organ som beslutter i noen av de sakene som skal behandles. Styringsgruppen mente at det er

"viktig at kommunen holder fast ved en sterk politisk styring av byutviklingen", og at "Saksområdet er viktig for det lokale sjølstyret. Som reguleringsmyndighet har kommunen reell makt. Samtidig er det mange sterke interesser inne i bildet, ikke minst økonomiske, som står tett imot hverandre. Disse interessene skal veies opp mot hverandre og opp mot samfunnets interesser."

Bystyret sluttet seg til disse vurderingene, og ba om at det ble utarbeidet en ny sak og forslag til delegeringsreglement. Sett i sammenheng med vedtaket om å opprettholde et formannskap med 11 medlemmer, viser dette at bystyret mener ordningen med formannskapet som bygningsråd skal videreføres.

Styringsgruppen viste til bystyresak 94/09, behandlet 18.06.2009, der saksutredningen lister opp hva som bør behandles av bygningsrådet: Alt av overordnede planer som dokumenter vedrørende kommuneplanens arealdel, og kommunedelplaner for geografiske områder. For de siste foreslås det også at det er bygningsrådet som har myndighet til å legge dem ut til offentlig ettersyn. Videre ble det lagt opp til at bygningsrådet skal innstille til bystyret i alle saker som har vært ute til offentlig ettersyn. Videre skal bygningsrådet vedta detaljerte reguleringsplaner som ligger innenfor og er i samsvar med vedtatt overordnet plan.

Dette medfører at endelige vedtak i reguleringsplaner vedtas av bystyret, og at rådmannen har myndighet i fht midlertidig forbud mot tiltak (bygge- og deleforbud), planprogram for reguleringsplaner, og om reguleringsplanforslag skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Mindre reguleringsplaner som er i samsvar med kommuneplanens arealdel og mindre endringer og utfyllinger av reguleringsplaner, er delegert til rådmannen.

Rådmannen bruker vedtaket som rettesnor for å finne ut hvilke saker som må fremmes for politisk behandling. I tillegg gjorde bygningsrådet et vedtak 16.11.2004 angående klagesaker. Klager vedrørende dispensasjon fra viktige bestemmelser som angår Midtbyen, Nidelvkorridoren, planvedtak som er yngre enn to år, lang etablert praksis eller vedtak som berører betydelige offentlige interesser og historiske og kulturelle verdier, skal i følge dette vedtaket legges fram for bygningsrådet.

Administrasjonen har oftest ikke mulighet for å innvilge dispensasjon fra vesentlige planvedtak når dette er utbyggernes ønske. Praksis i dag er at administrasjonen legger de vanskelige sakene fram saken til politisk behandling alt ved førstegangsbehandlingen (vedtaket om utlegging til offentlig ettersyn). Dette gjør det lettere å vite hva kommunens endelige vedtak kan bli, og sparer både utbyggeren og kommunen for kostnadene knyttet til et langvarig arbeide med en klagesak. Dagens praksis gjør det lettere å vite hva partene må holde seg til, fordi politikernes synspunkter er kjent på et tidlig tidspunkt.

Administrasjonen avgjør ved skjønn hvilke saker dette gjelder, og det er ikke mange hvert år. Ordføreren

Trondheim kommune

mener politisk førstegangsbehandling av vesentlige og vanskelige saker er en stor fordel både for søkerne og administrasjonen og at det styrker lokaldemokratiet.

Delegeringsreglementet har i tillegg presiseringer, i det rådmannen eksplisitt ikke har myndighet til å avgjøre saker vedrørende byggetiltak innenfor Markagrensa, med unntak av saker som handler om ”stedbundet næring” og nylig vedtatte reguleringsplan for Lian og Kystadmarka (vedtatt 20.11.2008).

Om praksis:

Ordføreren har drøftet dagens praksis med rådmannen. Rådmannen deler ordførerens oppfatning av betydningen av tidlig politisk behandling av de omtalte typene saker, og det er ingen uenighet om praktiseringen av kriteriene for det som skal behandles. Det foreslås på bakgrunn av dette ingen endringer i dagens praksis, i retningslinjene for klagebehandling vedtatt 16.11.2004, eller bystyrets vedtak 20.11.2008 og 18.06.2009.

F 3 Bystyresakene skal gå rett til komiteen når ikke loven krever noe annet

Paragraf 1.7

Formannskapet skal ikke realitetsbehandle andre saker som skal til bystyret for beslutning.

Endres til:

Formannskapetets sakskart viser hvilke saker som skal til bystyrets komiteer for innstilling til bystyret. Saker som skal til bystyret behandles som hovedregel ikke, med unntak av saker som behandles av formannskapet som bygningsråd, og saker som er omtalt i § 1.5.

Begrunnelse:

I utredningen ”Politisk organisering i Trondheim” fra februar 2010, ble forholdet mellom formannskapet og komiteene omtalt. Styringsgruppen påpekte at det kan oppleves som et dilemma for formannskapet at saker som står på dagsorden, men som skal til bystyret, ikke realitetsbehandles. For utenforstående som møter opp, kan det se merkelig ut at sakene på sakskartet ikke drøftes når de endelig kommer til politisk behandling.

I sak B 46/10, foreslo ordføreren at saker som skal til komiteene for innstilling til bystyret, skal starte sin politiske behandling der, og ikke i formannskapet som nå. Formannskapet har alt i dag et reglement som sier at slike saker ikke skal realitetsbehandles, men sakene står likevel på sakskartet til formannskapetets møter.

Paragraf 1.11

Formannskapet bestemmer til hvilken bystyrekomite en sak skal sendes for videre behandling og hvilke komiteer som eventuelt skal få en sak til orientering.

Endres til:

Paragrafen går ut, jfr forslag til ny § 1.7 over og ny § 3.1 under.

F 4 Ordføreren beslutter hvilke saker som skal gå rett til komiteene og til hvilken komité

Paragraf 3.1

Ordføreren setter opp sakslisten til formannskapets møter.

Endres til:

Ordføreren setter opp sakslisten til formannskapets møter, og avgjør hvilke saker som skal gå rett til bystyrets komiteer og hvilken komité, eventuelt hvilke andre komiteer som skal ha saken til orientering. Formannskapet skal ha seg forelagt liste over sakene som går rett til komiteene.

Begrunnelse:

Når formannskapet ikke lenger skal ha bystyresakene på sakskartet, kan formannskapet heller ikke beslutte hvilken komité bystyresakene sendes til. Dette blir det ordførers oppgave å avgjøre.

Deretter er det ingen ting i veien for at den enkelte komité selv kan beslutte å sende sakene til andre komiteer for uttalelse, jfr reglement for bystyrekomiteene, § 1.9, og forslag til ny § 5.2. Komiteene kan også selv be andre komiteer eller formannskapet om å få en sak tilsendt for å uttale seg.

Formannskapet har fortsatt muligheten til å sende "sine" vedtakssaker til en bystyrekomité for å få innspill til formannskapets eget vedtak, jfr reglement for bystyrekomiteene §1.10.

Styringsgruppen som utredet politisk organisering foreslo at når saker sendes direkte til komiteene fra ordføreren, skal formannskapets medlemmer samtidig orienteres gjennom å bli forelagt en liste med lenker til disse sakene. Formannskapets medlemmer arbeider med politikk på heltid, og må ha kunnskap om de sakene som legges fram til behandling.

F 5 Formannskapet velger noen til å være klagenemnd

Paragraf 1.8

Formannskapet er kommunens klagenemnd, jfr forvaltningslovens § 28, 2. ledd.

Endres til:

Bystyret velger 5 av formannskapets medlemmer som kommunens klagenemnd, jfr kommunehelsetjenesteloven § 2.4 og forvaltningsloven § 28, 2. ledd. Bystyret velger klagenemndas leder, og vararepresentanter til nemnda.

Begrunnelse:

I sak 46/10 foreslår ordføreren en modell med 11 medlemmer i formannskapet hvorav 5 er lønns- og administrasjonsutvalg, og 5 er klagenemnd når ordføreren ikke er med i noen av disse. Ordføreren mener at 5 faste medlemmer i klagenemnda vil bidra til en god klagebehandling gjennom at noen politikere blir spesielt godt skolert for behandling av slike saker.

I nåværende ordning behandles enkelte klager av et samlet formannskap, mens andre klager behandles av et mindre utvalg av formannskapets medlemmer.

Fem av formannskapets medlemmer er fra 27.08.2009 klagenemnd for saker påklaget etter vedtak som

Trondheim kommune

følge av kommunehelsetjenesteloven, der det i § 2-4. heter:

”Den som søker helsehjelp, kan påklage avgjørelsen etter § 2-1 til det organ kommunestyret bestemmer..... Under behandlingen av klagen skal klageorganet ha fra tre til fem medlemmer.”

Denne ordningen ble innført da klientutvalget ble nedlagt.

Det foreslås at dette utvalget på 5 formannskapsmedlemmer også behandler klager etter forvaltningsloven § 28, 2. ledd, som åpner for å oppnevne særskilt klagenemnd. Klagesaker etter forvaltningsloven kan dreie seg om:

- Avslag angående leie av kommunale boliger eller forlengelse av leieforhold
- Avslag på parkeringstillatelse for forflytningshemmede (fra Trondheim parkering KF)
- Klagebehandling etter vedtak om tvangsmulkt
- Klage etter lov om barnehage (foreldrebetaling).
- Klage over avslag på kommunale tilskudd (botilskudd, startlån, kulturstipend)
- Engangsmulkt

Kvalitetssikring av saksdokumentene

Noen få saker som i dagens modell kommer til behandling i formannskapet, blir sendt tilbake til rådmannen. Tilbakesendingen er et uttrykk for politikernes misnøye med saken. Tilbakesending skjer bare når formannskapet ikke anser det som tilstrekkelig å fremme forslag som avviker fra innstillingen. Noen ganger følger det en utdypende ”bestilling” med tilbakesendingen, andre ganger ikke. Denne praksisen følger ikke av noe reglement.

Dersom forslaget til nytt reglement vedtas, vil de av sakene som skal avgjøres av bystyret ikke legges fram for formannskapet. I praksis må rollen som kvalitetssikrer for disse sakene overtas av ordfører. Ordføreren foreslår ikke å reglements feste ordningen.

Komiteene har i utgangspunktet anledning til å be om tilleggsdokumenter og utdyping fra rådmannen, jfr reglement for bystyrekomiteene §1.9. Her er meningsinnholdet ikke helt klar i gjeldende reglement. Ordfører foreslår derfor en ny paragraf 5.2 om komiteens saksbehandling for å synliggjøre komiteens handlingsrom. Det legges ikke opp til at komiteene på egen hånd skal kunne avvise / tilbakesende saker til rådmannen.

Endringer i reglement for bystyrekomiteene

K 1 Videresending av bystyresaker

Paragraf 1.9:

Formannskapet avgjør hvilken komité som får hovedansvaret for å realitetsbehandle og innstille i saker, samt innhente eventuelle uttalelser fra andre komiteer. Komiteen kan sende forslaget tilbake til Rådmannen hvis den anser at det er behov for ytterligere utredning før vedtak fattes. Arbeidsutvalget i innstillende komité avgjør hvilke komiteer som eventuelt skal høres.

Endres til:

Ordfører avgjør hvilken komité som får hovedansvaret for å realitetsbehandle og innstille i saker. Arbeidsutvalget i innstillende komité avgjør hvilke øvrige komiteer som eventuelt skal høres.

Begrunnelse:

Forslaget er begrunnet over, se også forslag til reglement for formannskapet, §§ 1.7, 1.11 og 3.1, og ny § 5.2 under. Alle komiteer kan dessuten be om å få uttale seg i saker før de behandles i formannskapet eller bystyret.

K 2 Komiteenes plikter

Paragraf 1.10:

Det påhviler den enkelte komité:

- å avgi innstilling til bystyret i løpende saker
- å avgi uttalelse til rådmannens budsjett- og økonomiplanforslag
- å avgi uttalelser i saker som forelegges av formannskapet og/eller av andre komiteer.

Endres til:

Det påhviler den enkelte komité:

- å avgi innstilling til bystyret i løpende saker
- å avgi uttalelse til formannskapet om rådmannens budsjett- og økonomiplanforslag
- å avgi uttalelser i saker som komiteen forelegges av ordfører, formannskapet og/eller av andre komiteer

Begrunnelse:

Styringsgruppen diskuterte i sin rapport rollefordelingen mellom formannskap og komiteer, jfr det som er tatt opp over vedrørende reglementet for formannskapet, §§ 1.7, 1.11 og 3.1., og reglement for bystyrekomiteene §1.9 over.

I bystyresak 46/10 ble dette fulgt opp med forslag om at hovedregelen skal være at bystyresaker sendes fra ordfører til komité, jf forslag til ny § 1.9 over. Unntak er budsjettsaker, der komiteene skal uttale seg til formannskapet før formannskapet innstiller.

K 3 Komiteenes saksbehandling

Forslag til ny paragraf 5.2:

Når komiteen behandler en sak, kan den vedta:

- innstilling til bystyret
- å uttale seg til innstillende komité
- å utsette saken til et senere møte, for eksempel for å gjennomføre befaringer, høringer, eller be om tilleggsopplysninger fra rådmannen
- å sende saken til ordføreren, for å få vurdert om saken skal sendes tilbake til rådmannen

(Øvrige paragrafer etter ny 5.2 forskyves)

Trondheim kommune

Begrunnelse:

Gammel § 1.9 kan tolkes noe ulikt, da formuleringen er tvetydig.

”..kan sende forslaget tilbake til Rådmannen hvis den anser at det er behov for ytterligere utredning før vedtak fattes”

”Sendes tilbake til rådmannen” er en formulering som vanligvis benyttes dersom politikerne ønsker å returnere saken, be om ny sak, eventuelt avvise den. Å be om ”ytterligere utredning”, opplysninger eller utfyllende informasjon betyr at saken *utsettes* til et senere møte, inntil disse opplysningene foreligger og komiteen kan behandle saken videre. Saken ligger i mellomtiden formelt fortsatt til behandling i komiteen.

I paragraf 1.10 beskrives hvilke oppgaver komiteen har, det vil si hvilke saker den pålegges å behandle, men det står ikke noe der om hva behandlingen kan resultere i. Ordføreren foreslår derfor den nye paragrafen over som klargjør hva det betyr at komiteen behandler saken.

Samtidig tydeliggjøres det at komiteen også kan be ordføreren vurdere om det er grunnlag for å sende saken tilbake til rådmannen.

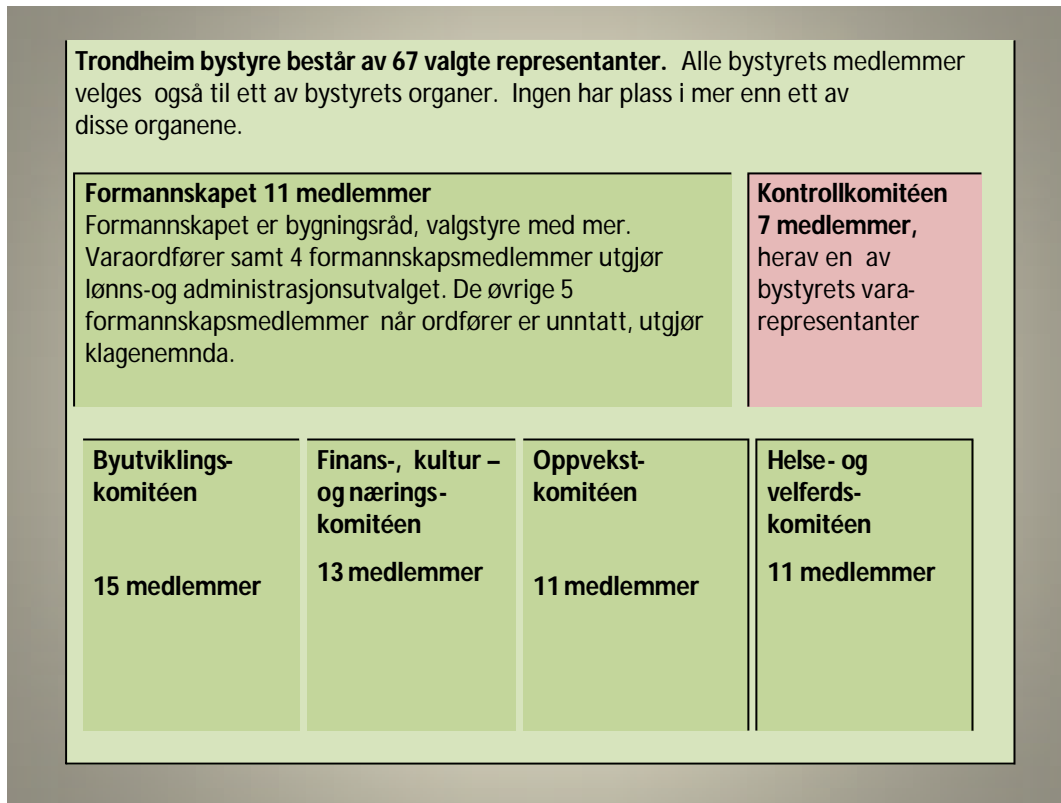
3 Bystyret og bystyrets organer i ny formannskapsmodell

I figur 1 er bystyrets organisering i formannskap og komiteer illustrert. Figuren bygger på vedtaket i sak 46/10 og de forslag til reglementsendringer det er gjort rede for over.

Alle bystyrets 67 representanter har et tilleggsverv, de sitter enten i en av komiteene eller i formannskapet. Alle bystyrets organer er sammensatt med et antall representanter som i sum blir et oddetall, slik at man unngår at lederen som hovedregel må bruke dobbeltstemme. Figuren viser en måte å løse dette på, i det kontrollkomiteen gis 7 medlemmer hvorav en er valgt blant bystyrets vararepresentanter.

Ved konstitueringen, og underveis i perioden, kan det nye bystyret vedta å endre bystyrets komiteer, råd eller utvalg. Sak 46/10 legger opp til 4 komiteer pluss kontrollkomité, men bystyret står fritt til å velge et annet tall. Komiteene som foreslås slått sammen, er finans og næringskomiteen og kultur, idretts og friluftslivskomiteen.

I figur 1 er det ikke like store komiteer på alle områdene, men dette kan bystyret endre, f.eks ved å redusere byutviklingskomiteen med 2 og utvide enten oppvekstkomiteen eller helse- og velferdskomiteen med 2 representanter, osv. Også kontrollkomiteens antall kan endres, og for denne komiteen er det i flg kommunelovens § 77 mulig å velge inn personer som ikke er bystyrerepresentanter i tillegg til, eller i stedet for, 6 av de 7 representantene. Kun en representant må i følge loven være fra bystyret.

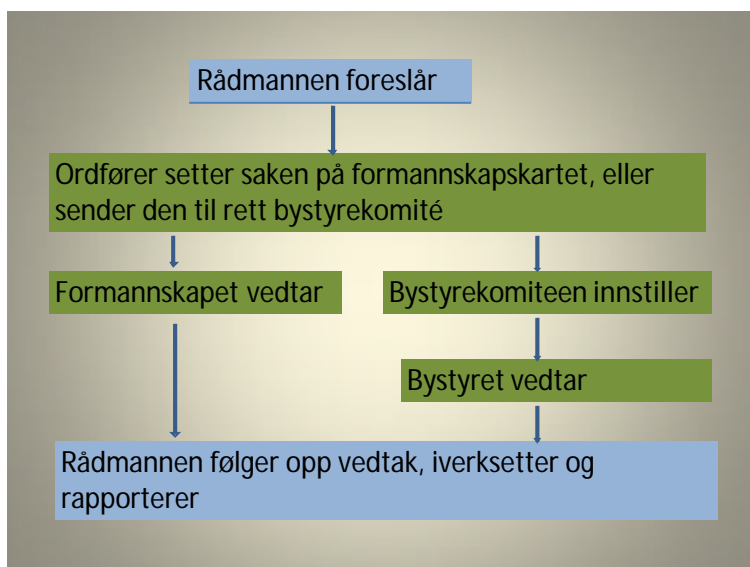

Figur 1: Bystyret og bystyrets organer, illustrasjon

4 Politisk saksgang i ny formannskapsmodell

Hovedmodell

Bystyrets, formannskapets og bystyrekomiteenes reglementer er i foreliggende sak endret slik at saker som skal avgjøres av bystyret ikke settes på sakskartet i formannskapet før de går til komiteene for innstilling. Saksgangen for de politiske sakene blir som figur 2 viser. Samtidig er det fortsatt mulig for formannskapet å sende sine vedtakssaker til komiteene for uttalelse.

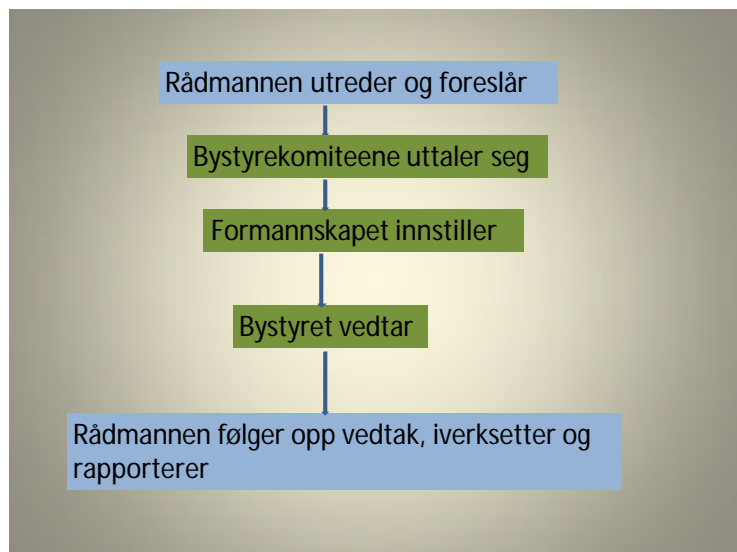
Trondheim kommune

Figur 2: Saksgang for de politiske sakene

Saksgang ved årsbudsjett, økonomiplan og budsjettendringer mv

I saker som gjelder årsbudsjett, økonomiplan, og alle vedtak som innebærer endring av budsjett eller økonomiplan, er det formannskapet som etter kommuneloven skal innstille overfor bystyret. I tillegg til budsjettsakene, har kommuneloven bestemmelser om valg- og oppnevningssaker. Noen av disse forelegges bystyret direkte. Andre kommer som innstilling fra formannskapet.

Saksgangen ved årsbudsjett og økonomiplan, samt enkelte valg- og oppnevningssaker er illustrert i figur 3.

Figur 3: Saksgang ved årsbudsjett og økonomiplan

Saksgang i plansaker forblir uendret

Også plansaker har en annen saksgang enn de øvrige sakene. Her blir imidlertid mange saker avgjort ved delegasjon, mens overordna planer og saker av prinsipiell betydning behandles av formannskapet som bygningsråd, jfr formannskapets reglement § 1.6. Der sakene er opplagte og ligger godt innenfor vedtatt arealplan, er den politiske delen av behandlingen etter dagens delegeringsreglement ikke nødvendig. Dette er beskrevet foran under reglementsending F2 side 7.

Bystyrets organer, dagsorden og innstillingen

Ordføreren vil peke på at det bare er det politiske organet selv som kan vedta å sende en sak tilbake til administrasjonen når behandlingen av saken er påbegynt. Verken møteleder eller administrasjon har da anledning til å trekke saken. Rådmannen kan heller ikke endre sin innstilling underveis i sakens gang i de politiske organene.

Dersom det kommer fram forhold som tilsier utsettelse, kan både administrasjonen og møteleder foreslå dette, men voteringen avgjør om saken blir utsatt.

Gjeldende reglementer anses for å være i tråd med dette, slik at ytterligere endringsforslag ikke er nødvendig.

5 Rådmannens ansvar for medvirkning fra kommunens egne råd

Bystyresak 46/10 legger opp til at så vel ungdommens bystyre som mangfoldsrådet, studentrådet, eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i framtida skal gi råd som en del av rådmannens saksutredning i de sakene der dette er relevant. Fram til nå har rådenes behandling vært forsøkt innpasset til tidsrommet etter at sakene er lagt fram, men før bystyret eller formannskapet gjør endelig vedtak.

Samtidig har det vært rådmannens praksis at større saker presenteres for det aktuelle rådet på et så tidlig stadium at rådets innspill kan få betydning i saken. Slik medvirkning er det viktig at rådmannen fortsetter å legge til rette for.

To av bystyrets råd er lovpålagte organ. Både for eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, stiller loven krav om at de skal få seg forelagt alle saker som angår rådets virkeområde. I lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd heter det i § 3:

”Alle saksdokumenta skal leggjast fram for rådet i god tid før kommunestyret handsamar sakene”.

Ordføreren foreslår at kommunens råd skal få sakene til behandling og uttalelse etter at saksdokumentene er helt ferdigstilte, men før sakene settes på sakskartet til (første) politisk behandling. Saksdokumentene skal samtidig gå i kopi til formannskapet / komiteen, for å gjøre det politiske organet kjent med dokumentene rådet har fått.

Protokollen fra rådet skal legges ved sakspapirene når saken kommer til behandling første gang. Ordføreren mener dette sikrer at rådenes uttalelser er kjent under hele den politiske behandlinga, jfr også lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne med mer, § 5.

Ansvar for å gjennomføre dette er lagt til rådmannen. Samtidig ser ikke ordføreren at det er naturlig at rådmannens ansvar nedfelles i bystyrets reglementer.

6 Godtgjøring og grupperessurser

Vurderinger

Bystyresak 46/10 som ble behandlet i mai 2010, skisserte noen hovedprinsipper for godtgjøring, som bystyret sluttet seg til.

Ordføreren er glad for at bystyret sluttet seg til målet om å spare inn på den samlede utgiften til politisk arbeid, og målet om å vri bruken fra ensidig å være bundet til godtgjøring, og over til politisk arbeid i bystyrets og partigruppenes regi.

Ordføreren skisserer tre ulike alternativer til dagens modell for godtgjøring og gruppestøtte, og vil anbefale at det arbeides videre med modell A og B. Brutto innsparing etter omfordeling i alle de presenterte modellene er om lag 2,2 mill kroner (netto 1,2 mill kroner).

Reduksjonen fra 85 til 67 representanter som bystyret allerede har vedtatt, og en reduksjon som foreslås i

Trondheim kommune

denne saken fra 6 til 5 komiteer, representerer en innsparing i seg selv. I tillegg foreslås gjeldende regel om rett til 100 pst stilling hvis godtgjøringen summerer seg til 80 pst av kommunalråds godtgjøring, fjernet.

Bystyret må vurdere nivået på godtgjøring for komiteledelse sett opp mot størrelsen på ressursene som avsettes tilpartigruppene. I tillegg må en ta stilling til hvordan grupperessursene fordeles. Ordføreren anbefaler en reduksjon av ressursene til komiteledelse samlet sett, og at partier som ikke har medlemmer i formannskapet sikres en grunnleggende ressurs som er større enn den de får i dag.

Av det innsparte beløpet vil ordføreren foreslå at det settes av 1 mill kroner til disposisjon for bystyret og bystyrets organer. Omfordelingen fra godtgjøring til drift gir dermed større ressurser til disposisjon for studiereiser og deltakelse på kurs og konferanser. Dette medfører at alle komiteer kan foreta studietur i løpet av første år i bystyret, i tillegg kan komitemedlemmer få anledning til å delta på kurs og konferanser med nødvendig refusjon for tapt arbeidsfortjeneste, og gjennomføre flere befaringer og opplegg i egen regi.

Ordføreren vil understreke at de beregningene som er foretatt i saken for å illustrere utslag i de ulike modellene, er basert på valgoppgjøret for 2007. Samtidig er de tilpasset et bystyre på 67 representanter. Valget 2011 vil ganske sikkert endre fordelingen av representanter mellom partiene, og derfor også slå inn i modellen og påvirke de ressursene hvert enkelt parti får.

Ulike modeller for fordeling

A Bystyregruppene fordeler mer selv

Bystyret sluttet seg i forrige sak til en sterkere vridning fra godtgjøring til fordeling av partigruppene selv. Denne modellen legger en styrket grunnressurs til de partiene som ikke har formannskapsmedlemmer, og fordeler resten av potten etter antall representanter. Komiteledelsen honoreres som før 2007, dvs en halvert godtgjøring i fht i dag.

	Godtgjøring	Sum inkl sos.avg.	Nåv. modell	Innsparing
Ordfører (1)	868 920	1 198 675	1 198 675	0
Varaordfører (1)	724 100	998 896	998 896	0
Kommunaleråd (9)	666 172	8 270 858	8 270 858	0
Komiteleder (5)	133 234	918 984	2 205 562	1 286 578
Komitenestleder (5)	66 617	459 492	1 102 781	643 289
Partigrupper		4 690 773	4 043 531	-647 242
Tillegg 80 til 100			367 594	367 594
Bystyremedlem (56)	32 500	2 076 620	2 669 940	593 320
Pol. Rådgiver (1)	499 629	689 238	689 238	0
Sum		19 303 538	21 547 076	2 243 538

Tabell 1 Modell A Bystyregruppene fordeler mer selv

Grupperessursene fordeles slik at 300 000 kroner gis flatt til de bystyregruppene som ikke har formannskapsmedlemmer, mens resten av grupperessursen tildeles etter antallet bystyremedlemmer. Differansen mellom fordelt totalsum (3,4 m) i tabell 2 og beløp til partigrupper (4,690m) i tabell 1, er

Trondheim kommune

arbeidsgiveravgift og pensjonspremie som kommunen må dekke. Arbeidsgiveravgift og pensjonspremie er trukket fra i alle de tre modellene.

Parti	Repr	Grupperess.	Repr.støtte	Sum
AP	30		985 228	985 228
H	10		328 409	328 409
FRP	10		328 409	328 409
SV	6		197 046	197 046
V	3		98 523	98 523
KRF	2	300 000	65 682	365 682
R	2	300 000	65 682	365 682
SP	2		65 682	65 682
MDG	1	300 000	32 841	332 841
PP	1	300 000	32 841	332 841
Sum	67	1 200 000	2 200 343	3 400 343

Tabell 2: Grupperessursfordeling i modell A

B Komiteledelsen opprettholdes på bekostning av gruppene

Denne modellen omfordeler fra grupperessurser i modell A, til komiteledelsen. Modell B opprettholder dagens nivå på godtgjøring for komiteleder og nestleder, og dette reduserer grupperessursen i fht modellen over.

Grupperessursen settes i denne modellen til nivået før 2007, dvs 133 234 kroner, og gis bare til partier som ikke har representanter i formannskapet. Restbeløpet fordeles etter antallet bystyrepraesentanter.

	Godtgjøring	Sum inkl sos.avg.	Nåv. modell	Innsparing
Ordfører (1)	868 920	1 198 675	1 198 675	0
Varaordfører (1)	724 100	998 896	998 896	0
Kommunalråd (9)	666 172	8 270 858	8 270 858	0
Komiteleder (5)	266 469	1 837 969	2 205 562	367 594
Komitenestleder (5)	133 234	918 984	1 102 781	183 797
Partigrupper		3 312 297	4 043 531	731 234
Tillegg 80 til 100			367 594	367 594
Bystyremedlem (56)	32 500	2 076 620	2 669 940	593 320
Pol. Rådgiver (1)	499 629	689 238	689 238	0
Sum		19 303 538	21 547 076	2 243 538

Tabell 3: Modell B Komiteledelsen opprettholdes på bekostning av gruppene

Parti	Repr	Grupperess.	Repr.støtte	Sum

Trondheim kommune

AP	30		836 485	836 485
H	10		278 828	278 828
FRP	10		278 828	278 828
SV	6		167 296	167 828
V	3		83 648	83 648
KRF	2	133 234	55 766	189 000
R	2	133 234	55 766	189 000
SP	2		55 766	55 766
MDG	1	133 234	27 883	161 117
PP	1	133 234	27 883	161 117
Sum	67	532 936	1 868 149	2 401 085

Tabell 4: Modell B 1: Grupperessursfordeling

C Fordeling basert på partigruppenes styrkefordeling

Denne modellen tar utgangspunkt i 2007- nivået for godtgjøring til komiteledelsen, og fordeler deretter all grupperessurs etter antall representanter. Modellen svekker små partiers muligheter til å jobbe politisk, men ivaretar ressurser til komiteleder og nestlederfunksjonene. Grupperessursfordelingen gjenspeiler partienes styrke i bystyret, og sikrer ikke noen minimumsressurs til små partigrupper.

	Godtgjøring	Sum inkl sos.avg.	Nåv. modell	Innsparing
Ordfører (1)	868 920	1 198 675	1 198 675	0
Varaordfører (1)	724 100	998 896	998 896	0
Kommunalråd (9)	666 172	8 270 858	8 270 858	0
Komiteleder (5)	133 234	918 984	2 205 562	1 286 578
Komitenestleder (5)	66 617	459 492	1 102 781	643 289
Partigrupper		4 690 773	4 043 531	-647 242
Tillegg 80 til 100			367 594	367 594
Bystyremedlem (56)	32 500	2 076 620	2 669 940	593 320
Pol. Rådgiver (1)	499 629	689 238	689 238	0
Sum		19 303 538	21 547 076	2 243 538

Tabell 6: Modell C Fordeling basert på partigruppenes styrkefordeling

Parti	Repr	Grupperess.	Repr.støtte
AP	30		1 522 542
H	10		507 514
FRP	10		507 514
SV	6		304 508
V	3		152 254
KRF	2		101 503
R	2		101 503
SP	2		101 503
MDG	1		50 751

Trondheim kommune

PP	1	50 751
Sum	67	3 400 343

Tabell 7: Modell C Grupperessursfordeling

I beregningene har ordfører forholdt seg til nøkkeltall fra godtgjøringsreglementet før og etter 2007, og i tillegg basert seg på den vedtatte reduksjonen fra 85 til 67 representanter i bystyret, samt foreslått reduksjon fra 6 til 5 komiteer. Beløpene knyttet til de enkelte postene i ordningen før 2007 og etter 2007 er presentert i en referansetabell under. Tabellen viser også at det var en ganske mye dyrere modell som ble innført fra og med valget i 2007, enn den man hadde før valget i 2007. I lys av dette representerer den foreslåtte omleggingen fra 2011 en liten innsparing, mens det som må avgjøres mest handler om hvordan ressursene fordeles.

	Før 2007	Etter 2007: dvs dagens modell
Komiteleder	133 234	266 469
Komiteenestleder	66 617	133 234
Gruppeleder i parti uten formannskapsmedlem	133 234	
Gruppeledere alle partiene		266 469
Pr representant	0	0
”Fra 80 – 100 pst”	0	Gjelder 2 rep
Samlet kostnad	15 909 349	21 547 076

Tabell 8: Referansetabell

Konklusjon

Ordføreren anbefaler at man opprettholder ambisjonen om innsparing av 2,2 mill kroner og omfordeling av 1 million kroner til studieturer, kurs/konferanser og drift for bystyret.

Noe innsparinger kommer som følge av redusert antall bystyreprerentanter og redusert antall komiteer. Behovet for bistand fra bystyresekretariatet reduseres også ved redusert antall representanter og komiteer, noe som i løpet av perioden bør bety innsparinger. Videre bør den såkalte ”80pst ordningen” avvikles.

Ordføreren anbefaler at man legger bort modell C, da fordeling som bare tar hensyn til styrke vil forringe arbeidsforholdene for små partier vesentlig.

Ordningen bystyret hadde før 2007 ivaretar demokratiet på en god måte, men den begrenser det politiske arbeidet til de partiene som ikke har representanter i formannskapet, fordi den gir begrensede muligheter til frikjøp.

Modell A er mest i tråd med føringene i sak B 46/10. Grupperessursen for partiene som ikke har representant i formannskapet kan i en slik modell justeres både opp og ned. Når det i modell A er lagt inn et beløp på om lag 300.000 kroner, er begrunnelsen at det gir alle partiene minimum ressurser til en person på om lag halv stilling.

Alternativ B beskriver en variant som er mulig hvis bystyret velger å prioritere komiteledelse sterkere enn

Trondheim kommune

partigruppene. Sannsynligvis vil flere mindre partier oppnå å få komiteleder eller komitenestlederposisjoner gjennom forhandlingene etter valget, noe som selvsagt styrker arbeidskapasiteten for noen partigrupper. Modell B er likevel først og fremst bygd opp med tanke på komiteledelsen. Fordelingen av komiteledere mellom partigruppene kan ikke forhåndsberegnes, det avhenger av valget og forhandlingene. Ordføreren ber bystyre vurdere både modell A og B, men vil anbefale A i innstillingen.

Prinsipper for godtgjøring og partistøtte

Når partiene velger å benytte hele/deler av grupperessursen til godtgjøring, står det partiene fritt å bli enige om arbeidsinnsatsens størrelse, i forhold til det beløp som stilles til disposisjon. Formannskapets medlemmer forventes likevel å være sysselsatt med politikk på heltid og har ingen ytterligere godtgjørelse for deltakelse i klagenemnd eller lønns- og administrasjonsutvalg.

Godtgjøringen til komiteledere og nestledere skal i tråd med gjeldende reglement dekke utgifter til faste møter og ordinært arbeid, transport, befaringer, telefon og andre kostnader. Deltakelse på kurs og møter som AU i komiteen har godkjent, gir rett til tappt arbeidsfortjeneste.

Forslaget innebærer en vridning av innsatsen, fra dagens situasjon der nesten alt er bundet opp i godtgjøringer, til en større andel frie midler. Hensikten er å gi bystyret og partigruppene økte muligheter for politisk deltakelse og aktivitet. Dette gjennomføres slik:

- Det settes av 1 mill kroner til bystyret og bystyrets organers drift. Midlene vil gjøre det mulig å gjennomføre komitereiser, delta på kurs, konferanser og kontaktmøter for bystyrets medlemmer.
- Det gis et grunnbeløp pr gruppe som ikke har representant i formannskapet og en fast støtte pr bystyreprerentant til alle partier.

Den samla støtten partigruppene får, står det partiene fritt å bruke. En vesentlig forutsetning er likevel at de benyttes til reiser, kurs, deltakelse eller godtgjøring som dreier seg om bystyrets virksomhet. Det stilles ikke krav om at den eller de som evt mottar godtgjøring fra denne støtten, skal være bystyreprerentant eller varareperentant til bystyret, men det er kommunen som skal være arbeidsgiver.

Formannskapets medlemmer har gått bort fra saksdokumenter på papir, og har fått stilt PC til disposisjon for sitt arbeid. Flere av bystyrets medlemmer har tatt i bruk egen PC på møtene i bystyret, komiteene og andre organer. Der dette er avtalt, sparer kommunen store utgifter til papir og porto. Det er dessuten arbeidsbesparende for kommunens møtesekretærer å gå over til elektronisk utsending og papirløse møter. Ordføreren vil gjerne stimulere til at flere går over til bruk av egen PC, og anbefaler at godtgjøringsutvalget lager ordninger som stimulerer til og kompenserer for dette.

Ny pensjonsordning for politikere i Trondheim kommune blir behandlet som egen sak når Stortinget har lagt ferdig sine regler, og KS har laget anbefalte felles løsninger for kommunene.

7 Om overgang til parlamentarisme

Etter valget i september, møtes bystyret til konstituerende møte i oktober 2011. Det er ved dette møtet bystyret kan vedta å innføre en parlamentarisk styreform. Dersom bystyret gjør et slikt vedtak, vil det være behov for et fungerende styre mens byrådet settes sammen og en felles politikk meisles ut. Det må derfor gjennomføres valg etter en formannskapsmodell. Det er viktig å ha klart for seg at alle valg blir av

Trondheim kommune

midlertidig karakter i en slik situasjon, bortsett fra valget av ordfører og varaordfører, som uansett velges for fire år. I teorien kan dessuten en kort forhandlingsrunde som fører til et flertall for parlamentarisme ved konstitueringen i oktober 2011, seinere strande under de videre forhandlinger. De som velges til verv etter formannskapsmodellen, og som forventer at dette er midlertidig, kan rent teoretisk derfor bli sittende for hele fireårsperioden.

Ved det konstituerende møtet velger bystyret medlemmer til bystyrets organer. Her har ikke kommuneloven gitt noen entydig oppskrift på hvordan en overgang fra formannskapsmodell til parlamentarisme må gjennomføres. Etter loven gjelder f eks valg av ordfører, varaordfører og formannskapet hele kommunestyreperioden, §§ 8.2 og 9.1 For kommunens utvalg eller komiteer stiller saken seg annerledes, bystyret kan når som helst i valgperioden oppnevne eller omorganisere sine utvalg eller komiteer, §§ 10.6 og 10a.7.

Formannskapet bortfaller ved en parlamentarisk styreform. Valget av formannskap vil derfor måtte skje for en begrenset periode. Ordfører og varaordfører skal velges for hele perioden selv om styringsmodellen endres underveis.

For alle bystyrets medlemmer, inklusive ordfører og varaordfører, gjelder det at de i en parlamentarismemodell kan bli valgt eller utpekt til å være byrådsmedlem. I så fall skal de fratre sine verv i bystyret. Medlemmene av byrådet er ikke sikret oppgaver i en hel fireårsperiode; de kan fratre, kollektivt eller enkeltvis. De som ble innvalgt i bystyret, og deretter ble byråder, skal gjeninntre i sine valgte posisjoner i bystyret, dersom de fratrer i bystyreperioden, jfr kommunelovens § 19.7:

”Den som velges som medlem av kommuneråd eller fylkesråd, fratrer sine øvrige kommunale eller fylkeskommunale verv i funksjonsperioden. Kommunestyret eller fylkestinget kan velge settemedlemmer for andre verv enn kommunestyre- og fylkestingsmedlem for den tid vedkommende er medlem av kommunerådet eller fylkesrådet.

Med ”Kommunale verv” forstås som alle verv der bystyret eller et annet folkevalgt organ (unntatt byrådet) foretar oppnevning (jfr kommentarene til kommuneloven).

Dersom bystyret har valgt å innføre og har iverksatt parlamentarisk styreform, er det ikke mulig å gå tilbake til formannskapsmodell før tidligst ved neste kommunevalg.

Overgangsprosedyre dersom parlamentarisme blir vedtatt innført:

For å få overgangen til å bli så ryddig som mulig, og i tråd med kommunelovens bestemmelser, legger ordføreren fram en overgangsprosedyre for gjennomføring av valg mv i de to konstituerende møtene.

Konstituering i oktober 2011

Bystyret gjennomfører konstitueringsmøte på samme måte som ved siste valg.

Postene på saklista er:

- 1 Godkjenning av valget
- 2 Innføring av parlamentarisme (krav om vanlig flertall / minst 50 pst av stemmene) (Loven krever at dette må gjennomføres seinest i det andre året av valgperioden)

Trondheim kommune

Hvis parlamentarisme vedtas, skjer følgende:

- 3 Konstituering etter formannskapsmodellen for en antatt midlertidig periode
  - a. Valg av formannskap med vararepresentanter
  - b. Valg av ordfører (Fast for fire år)
  - c. Valg av varaordfører (Fast for fire år)
  - d. Valg til bystyrets komiteer
    - i. Kontrollkomiteen
    - ii. Byutviklingskomiteen
    - iii. Finans, nærings- og kulturkomiteen
    - iv. Helse- og velferdskomiteen
    - v. Oppvekstkomiteen
  - e. Valg til øvrige utvalg
    - i. Lønns- og administrasjonsutvalg
    - ii. Klageutvalg
    - iii. Representanter til KS fylkesmøte
    - iv. Valg til Trøndelagsrådet
    - v. Eventuelle andre valg

Ordfører og varaordfører blir valgt for hele fireårsperioden. De øvrige valgte fungerer i sine bystyreverv fram til de avløses ved iverksetting av parlamentarisme som styringsform, anslått til ca 1. mars 2012. På dette tidspunktet velges bystyrets komiteer pånytt. Formannskapet nedlegges.

Dersom den nye vedtatte styringsformen ikke er innført seinest i det andre året av bystyreperioden, skal bystyret styre etter formannskapsmodellen, og valgene som ble gjort i oktober 2011 vil gjelde for hele fireårsperioden.

Byrådets politikk og posisjoner må avklares før parlamentarismen innføres, herunder hvilke byråder som skal styre de ulike delene av kommunens administrasjon.

Den nyvalgte ordføreren legger valgresultatet til grunn og avgjør etter beste skjønn hvilket parti det er naturlig å gi ansvaret for å danne byregjeringen. Dette vil mest sannsynlig føre til at ordføreren peker på eget parti (den som blir ordfører representerer flertallet). Det bør likevel skje gjennom en formalisert utpeking, for å fjerne enhver tvil om at noen har fått ansvaret.

Byrådet velges ikke ved konstitueringen i oktober 2011, men velges eller godkjennes av bystyret på et seinere tidspunkt. Hvilken godkjenningsprosedyre som benyttes, vil avhenge av reglementene som vedtas i perioden mellom valget og innføring av parlamentarismen. Byrådet skal i flg kommuneloven tiltre umiddelbart etter at det er valgt / utpekt.

Reglementer for parlamentarisk styringssystem bør behandles av bystyret i november 2011, der det også

Trondheim kommune

må gjøres vedtak om antallet bystyrekomiteer og antallet representanter i disse. Forslagene må fremmes av nyvalgt ordfører. Samtidig må bystyret behandle nytt godtgjøringsreglement og vedta justeringer i delegeringsreglement og økonomireglement som viser ansvars- og maktfordelingen mellom byrådet og bystyret. Byrådet overtar prinsipielt all administrativ myndighet.

Konstituering i slutten av februar 2012 (antatt tidspunkt)

I slutten av februar 2012 eller på et annet passende tidspunkt, foretas ny konstituering, basert på parlamentarisme, og da velges

- 1 Bystyrets komiteer med vararepresentanter:
  - a. Kontrollkomiteen
  - b. Byutviklingskomiteen
  - c. Finans, nærings og kulturkomiteen
  - d. Helse- og velferdskomiteen
  - e. Oppvekstkomiteen
- 2 Øvrige valg og oppnevninger som det tilligger bystyret å gjøre, diverse styrer, råd og utvalg:

Bystyrets representanter må velges til sine verv før byrådet velges eller utpekes.

- 3 Byrådet velges evt utpekes. Byrådsmedlemmer som er valgt inn i bystyret, gis permisjon fra bystyret og de verv vedkommende har, for å fungere i byrådet. Vararepresentanter rykker opp.

De av bystyrets representanter som evt skal være byråd, fratrer sine bystyreplasser og sine øvrige tillitsverv i bystyret for den tiden de sitter i byrådet. Vararepresentant rykker opp i deres posisjoner i denne perioden. Ved avslutning av periode i byrådet som skjer før bystyreperiodens utgang, tiltrer bystyreprerentantene igjen sin posisjon og sine verv. Dette gjelder også komitéledere, ordfører eller varaordførere, som har vært byrådsmedlemmer.

Dersom ordfører går inn i byrådet, fungerer varaordfører som ordfører inntil bystyret har valgt ny ordfører. Dersom både ordfører og varaordfører går inn i byrådet, velger bystyret setteordfører og settevaraordfører for den perioden som går fram til ny ordfører og varaordfører er valgt. Den nye ordføreren (og/eller evt varaordføreren) må fratre igjen hvis den opprinnelig valgte ordfører kommer tilbake til bystyret.

Byrådets tiltredelseserklæring legges fram for bystyret. Det er naturlig å tenke seg at dette blir som melding, med påfølgende debatt, men ingen votering. Dette vil framgå av reglementene.

Ordføreren i Trondheim, 31. mars 2011

Rita Ottervik
ordfører

Ragnhild Setsaas
rådgiver

Trondheim kommune

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

Gjeldende reglement for bystyret, formannskapet og bystyrets komiteer

... Sett inn saksutredningen over denne linja